

Gåsabol

Bidrag till Gåsabols historia

Gåsabol är en ödeby. Men både bostadshus och ladugårdar står kvar på båda gårdarna. Ingen bor längre i byn mer än sommartid.

Allmänt om Gåsabol

Gåsabol består av 1/4 mantal och arealen är 91 hektar. På 1600-talet hörde det till Per Brahes grevskap. Det gjorde de flesta andra gårdar och byar i bygden då. Idag är Gåsabol en öde by.

Gåsabol gränsar i väster till Gyllinge, i nordväst till Stora Smedstorp, i norr till Svinåsen, i nordost till Havrekullen, i öster till Haddåsen, i sydost till Vantekullen och i söder till Södra Bråten.

Även om Gåsabol inte är någon riktigt gammal by är den ändå från medeltiden. Här har människor bott och brukat, kanske ända sedan 13- eller 1400-talet, brutit sten och odlat. Stenmurarnas vittnesbörd är fullt tillräckligt. Titta på stenarna. Varenda sten i dessa stenmurar bär vittnesbörd om hårt arbete, om ont i ryggen, klämda fingrar och trötta, utslitna kroppar. Här fanns inga lättköpta segrar.

Som mest blev det fyra gårdar i Gåsabol och några torp eller backstugor. Byn är en ödeby med besök av människor bara ibland. Annat var det omkring 1890. Då bodde här ett 40-tal människor.

Ensamgård

Från början var Gåsabol en ensam gård. Under 1700-talet blev jorden uppdelad på flera gårdar. I något fall blev det först ett torp och sedan en egen gård. Som mest blev det fyra gårdar vid mitten av 1800-talet. Mot slutet av 1800-talet var det tre gårdar och därefter har det blivit två gårdar, vilket fortfarande gäller. Den norra gården ägs idag av Ingemar Holgersson i Öjan och den södra gården ägs av Per Olof Karlsson i Munkeryd.

Torp och torpare

Redan på 1600-talet fanns det torp på Gåsabols ägor. Kanske var det torp som senare blev de båda små gårdarna på vardera 1/36 mtl. Enligt förlaga till häradskartan från omkring 1870 fanns tre torp eller backstugor på Gåsabols ägor. Ett låg i väster utmed vägen från Stora Smedstorp, just där vägen tog av mot Gyllinge. Nästa torp låg utmed vägen mot Haddåsen, österut i nedförsbacken efter byn. Det tredje torpet låg längre fram utmed denna väg, nära gränsen mot Haddåsen.

Vid en torpvandring den 31 maj 2003 besöktes de tre olika torpplatserna. Spår efter husgrunder kunde konstateras. Det är sannolikt att medlemmar av Emanuel Perssons släkt bodde på de båda östra torpen. Vem som bott och brukat det västra torpet är osäkert.

Vid torpvandring den 4 juni 2003 i Södra Bråten besöktes de södra delarna av Gåsabols marker, gränsande mot Gyllinge. Där finns stora odlingsrösen, tecken på långvarig och omfattande odlingsverksamhet. Även om någon

klar lämning efter husgrund eller dylikt inte kunde anträffas är det troligt att också här i sydväst på Gåsabols marker funnits något torp. Detta var troligen före 1870.

Skiften och kartläggningar

Den första kartan över Gåsabol är från 1638, den så kallade geometriska jordeboken som upptar en enkel kartsbild över ängar och gården i Gåsabol. Den upptar tre gårdar, Norrgärdet med $1\frac{3}{4}$ tunnor i utsäde, Södergårdet med $1\frac{1}{9}$ tunnor och Västergårdet med en tunna utsäde. På ängarna på dessa gårdar fanns hö till 16 lass och det fanns i Gåsabol skog och utmark till *nödtorften*. Åkrarna, ett 10-tal, fanns samlade ganska nära gårdshuset, men på Södergårdet fanns en del åkrar på lite längre avstånd söderut.

Storskitte förrättades i Gåsabol 1827. Då skiftades jorden i fyra gårdar. Mantalsuppgifterna stämmer dock inte helt med senare uppgifter. Det kan vara troligt att de båda smågårdarna om vardera $\frac{1}{36}$ mantal kan ha börjat som förpantningstorp och sedan blivit egna gårdar.

Vi kan anta att Gåsabols ursprungliga hustomt låg ungefär där husen idag är belägna på den södra gården, den som ägs och brukas av Per Olof Karlsson.

Vägar och stigar

Vägen från Västra Haddåsen, förbi Gåsabol, Stora Smedstorp och genom skogen till Munkeryd är sannolikt den väg som människorna i Gåsabol haft till kyrkväg. Från början en stig blev den kanske en väg mot slutet av 1700-talet, en väg i den bemärkelse som då gällde. Dessutom gick en stig eller väg till Gyllinge, en stig till Södra Bråten, en till Havrekullen och förmodligen även en stig till Svinåsen.

Tänk om dessa stigar kunde tala? Eller kanske sittstenarna som brukade vara på lagom avstånd utmed stigarna. Oftast hade dessa människor en tung börda och måste stanna och vila ibland. Stigen från Gyllinge via Gåsabol och till Haddåsen har min far, Ivar Johansson gått många gånger, från Gyllinge till Haddåsens missionshus. Oftast var det kvällstid och han hade en Fenix-lykta, en fotogenlykta, att lysa sig med.

Skolvägen var till Munkeryd. Barn på den tiden fick lära sig att pulsa i snö. Det var en lång skolväg. Skolskjutsar var ett okänt begrepp.

Vintertid fanns i gamla tider andra vägar. På snö och is kunde man ta sig fram lättare. Per Olof Karlsson har berättat att i gamla tider kunde man på kärren åka skridskor ända till Adelöv. På Gåsabols marker låg *Långbentakärret* som av namnet att döma var långt. Det fortsatte söderut in på Södra Bråtens marker och vidare söderut in i Småland. Tyngre transporter gick också lättare att göra på vintrarna.

Människoöden

Många intressanta och spännande människoöden kan vi plocka fram ur Gåsabols historia. Säkerligen kunde det bli många människoöden av skiftande art. Jag vill här bara nämna några.

Jöns Hansson och Kerstin Stensdotter tog över Gåsabol vid mitten av 1680-talet och fanns kvar där i mer än 40 år. De skulle kunna berätta

mycket om Gåsabol i gångna tider.

En senare tiders person i Gåsabol var Emilia Petersdotter. Hon kallades vanligtvis *Samla-Imli*. Hon var traktens kloka gumma. Hon har gjort många sjukbesök i bygden, hjälpt många barn till världen också. Läs om dessa människor längre fram i denna berättelse om Gåsabol.

Människorna i Gåsabol

År 1571 hade Anders i Gåsabol ett lispund koppar, en stut, tre kor, två ungnöt, åtta getter, två svin och en häst. Det var hans uppgifter i samband med Älvsborgs lösen. En tiondel av detta värde skulle han bidra med.

År 1621 fanns en bonde i Gåsabol som hette Lasse. Detta framgår av roterings- och utskrivningslängd. Lasse var också nämndeman i Lysings härad. Det framgår av domboken. Lasse bodde kvar fram mot slutet av 1630-talet. År 1637 och 1638 står det fortfarande Lasse, men det uppges att han då var över 60 år gammal. År 1643 uppgav domboken att Erik Larsson från Gåsabol var misstänkt för delaktighet i en stöld. Var Erik möjligen en son till ovannämnde Lasse.

År 1645 uppges mantalslängden att Peder och hans hustru bor och brukar i Gåsabol. 1648 står det Per Jonsson. Per var kvar i Gåsabol ännu 1653 men därefter är han inte omnämnd. Troligen dog han 1653. Det är tunt med uppgifterna därefter men förmodligen kom Johan dit, av mantalslängden att döma. Förmodligen hette han Jöns Nilsson. Jöns och Johan är egentligen samma namn och brukas ibland båda om samma person.

Per Jonsson var sannolikt gift med Kerstin Håkansdotter och hon bodde kvar i Gåsabol efter mannens död. Hon gifte också om sig med Jöns Nilsson som då övertog bruket av Gåsabol. Efter att också Jöns Nilssons dött bodde hon kvar som änka i Gåsabol. Hon var född omkring 1612. Troligen hade hon inga barn i äktenskapet med Jöns Nilsson. Hon avled den 25 april 1697, 85 år gammal. Hon hade då enligt uppgift i kyrkoboken varit inhyses i 28 år. År 1674 hade hon en tvist med Olof i Väversunda vid tinget. Hon var skyldig honom 14 daler kopparmynt och lovade att åt honom uppföda ett nöt. Med detta lät sig Olof nöja.

År 1679 hade Peder i Vantekullen en skuld till Kerstin Håkansdotter i Gåsabol av 13 daler kopparmynt. Det var en summa som han tre år tidigare lovat ge henne *i sämja och godminne* för att hennes son Håkan Persson utgick som soldat för Peders rote. Rätten ålade därför Peder i Vantekullen att före 1 maj 1679 betala sin skuld. Hur det gick för Kerstins son Håkan Persson vet vi inte. Han fick förmodligen ge sig ut och kriga i Europa.

Om Jöns Nilsson kan domboken från 1667 berätta att han haft flera tvister med Måns i Sväm. Häradsrätten beslutade därför om vite mellan Jöns i Gåsabol och Måns i Sväm och deras folk att vilkendera av dem som först den andre med ord eller gärningar ”kväljer”, skall ha förverkat 40 daler. Hur det sedan gick vet jag inte.

Efter Jöns Nilsson kom Johan Jonsson, troligen före 1680. Han var ogift och hade en piga som hette Karin Svensdotter och var från HaddåsaHybbeln. Hon blev med barn och på den tiden var det allvarliga saker att vara ogift

och bli med barn. Hon uppgav att det var Johan Jonsson som var barnafader. Inför tinget betygade hon detta med *gräsliga eder* men Johan nekade alldeles. Målet blev uppskjutet.

Men när det åter upptogs intygade hon på samma sätt att han var den som gjort henne med barn. Hon hade tjänat hos honom och kunde berätta om när och var i sina hus han hade lägrat henne. Rätten ansåg det vara trovärdigt och ålade honom att avlägga värjomålsed. Han kunde inte göra detta och därför fick han böta för sitt lägersmål. Förmodligen fick även hon böta.

Det bodde människor också på Gåsabols ägor, redan under 1600-talet. Flera soldater med sina familjer är omnämnda på Gåsabols ägor. Redan 1677 lär en soldat, Håkan, ha bott här. Han hade då deltagit i en stöld av två barkade hudar och fyra barkade skinn från hustru Kerstin i Narbäck. Sedan förekommer olika soldatnamn på Gåsabols ägor. Soldaten Jöns Kyhl och hans hustru Sigrid uppges ha bott här under flera år. Samtidigt uppges de också ha bott på Gyllinge ägor.

År 1693 började kyrkoböcker föras i Ödeshögs socken och detta gör arbetet lättare om vi vill se vilka människor som bott och verkat i Gåsabol. Med hjälp av uppgifter ur födelse- och dopbok, vigselbok samt död- och begravningsbok kan vi pussla ihop vilka familjer som fanns här. I följande redovisningar står mannen först, sedan hustrun och sedan barnen. De årtal som redovisas är födelseår.

Jöns Hansson	(1667), bonde i Gåsabol
H Kerstin Stensdotter	-----,
Margareta	1687, gift med Sven Arvidsson, se nedan
Anders	1693, tog namnet Gyllander, se nedan
Kerstin	1695, gift 1716 med Per Larsson i Åby Fyrbondegård
Son ?	1697,
Anna	1703, gift med Per Jönsson i Gatugården i Ödeshög,
Maria	1711, ihjälslagen vid en olycka 1716.

Jöns var son till Hans Nilsson och Kerstin Jonsdotter i Gyllinge. Jöns hade en bror i Gyllinge som hette Nils. Kerstin Stensdotters bakgrund är okänd. Kerstin dog 1740 och Jöns dog 1742. Jöns och Kerstin kom till Gåsabol någon gång på 1680-talet.

Sonen Anders tog sig namnet Gyllander. Vi kan anta att han gick i skola någonstans, kanske Visingsö skola?. År 1714 antecknades han med namnet Gyllander som dopvittne i Öjan. 1723 är han åter antecknad som dopvittne, dels i Munkeryd och dels i Hårstorp. Sedan är det tyst ganska länge om Anders Gyllander, ända till 1743.

Efter att hans föräldrar dött klagade han 1743 på bouppteckning och arvskiftet. Han stämde sina syskon inför tinget och dessa hade i sin tur återstämt honom för ohemult klagomål. Anders var då brukinspektör på Gusums Mässingsbruk. Det blev långa processer som drog ut på tiden. Det slutade med att Anders förlorade detta mål. Därefter har jag inga uppgifter om Anders Gyllander. Nog skulle jag vilja veta mera om honom.

Enligt domboken från sommaringet 1751 hade Jöns Hanssons barn i

Gåsabol instämt sin farbroder Nils Hansson i Gyllinge. Det gällde äganderätten till Gyllinge. De hävdade att Nils Hansson inte hade löst ut sin broder Jöns, och att de därför hade del i Gyllinge. Denna tvist ledde till flera rättegångar. Vittnen inkallades och hördes. En hustru, Lirken Nilsdotter i Stora Smedstorp, berättade att hon för mer än 20 år sedan var piga hos Jöns Hansson i Gåsabol. Då hade en dag Nils Hanssons son Håkan i sällskap med Lars Hemmingsson i Smedstorp kommit dit och medfört en väska med ”kopparplåtar” som sedan lämnades kvar i Gåsabol. Hon hade också dessförinnan hört att Jöns uppmanat sin broder Nils att betala gården. Efter genomgång av äldre handlingar i häradskistan kom rätten fram till att det var ”rättvist att befria Nils Hansson från allt vidare åtal angående åtkomsten av Gyllinge.

1729 dog gamla hustrun Karin från Gåsabol, begrovs 30 mars, 99 år gammal. Så uppger död- och begravningsboken. Vem denna kvinna var vet vi inte. Troligen hade hon ändå någon anknytning till Gåsabol och mänskorna där.

Håkan Jonsson	1713, bonde i Gåsabol
Anna Persdotter	1724,
Anders	1743,
Peter	1748,
Stina	1750,

Håkan var son till Jon Andersson i Stava och hans hustru Elin Håkansdotter. Anna var sannolikt dotter till Per Jönsson och Anna Jönsdotter i Gattugården i Ödeshög och hon var då dotterdotter till Jöns Hansson i Gåsabol. De brukade Gåsabol fram till omkring 1750, då de flyttade till Stava, där de övertog hans föräldragård. I deras ställe kom Sven Arvidsson och Margareta Jonsdotter och därefter Kerstin Svendsdotter och hennes man Jonas Jonsson.

Sven Arvidsson	1688, bonde i Gåsabol
H Margareta Jönsdotter	1686, d t Jöns Hansson i Gåsabol,
Kerstin	1728,
Hilma	----

Sven och Margareta bodde i Hårstorp under åren omkring 1744 - 1753. Margareta var dotter till Jöns Hansson och Kerstin i Gåsabol. Svens bakgrund är osäker. Han var möjligen son till Arvid Svensson i Narbäck och i så fall sonson till Sven Månsson i Narbäck och hade i så fall någon arvsrätt till Hårstorp. Eller var han kanske son till Arvid Persson i Tällekullen? Gissa kan vi.

Möjligen kan en vigselnotis från 1729 avse Sven och Margareta. Enligt denna notis vigdes Sven Arvidsson med Marit Jonsdotter från Gyllinge. Sven och Margareta flyttade från Hårstorp vid mitten av 1750-talet till Gåsabol, där de övertog Margaretas föräldragård. Gården övertogs senare av dottern, Kerstin Svendsdotter, gift med Jonas Håkansson från Stava. Sven Arvidsson dog troligen i Skorperyd 1785. Margareta Jönsdotter har jag inte funnit införd i död- och begravningsboken.

Sven Arvidsson förekommer omnämnd i domboken från år 1755. Han var då bonde i Gåsabol och hade med häst utfört någon resa uppåt Östergötland, troligen någon skjuts för Kronans räkning. I sällskapet ingick flera hästskjutsar. Vid Stockseryd hade det tillgripits ett antal sädeskärvar som sedan använts som hästfoder. I Skansabacken på Sunneryds ägor, anträffades en del av spåren efter de försvunna sädeskärvarna. Jag har inga uppgifter om rättens beslut i målet.

Jonas Jonsson	1719, bonde i Gåsabol
Jonas Håkansson	1730-05-09, bonde i Gåsabol 1760-69
Kerstin Svendsdotter	1728, (1729)
Håkan	1750,
Peter	1753,
Stina	1756,
Stina	1762,
Sara	1765,

Jonas Jonsson och Kerstin gifte sig 1749. I kyrkobokens vigselnoteringar står att han var från Stava och hon från Hårstorp. Kerstin var dotter till Sven Arvidsson och Margareta Jönsdotter, som på 1740-talet bodde i Hårstorp. Var Kerstin föddes har jag ingen uppgift om. Däremot var hennes mor, Margareta, dotter till Jöns Hansson och Kerstin i Gåsabol, se ovan. Jonas dog den 13 november 1759 i Gåsabol, endast 40 år gammal.

Kerstin gifte sig 1760 med Jonas Håkansson, son till Håkan Jonsson och Maria Hansdotter i Munkeryd. Jonas dog 31 mars 1769 av hetsig sjuka. Den 21 juni 1770 dog även Kerstin Svendsdotter av hetsig sjuka.

Därmed blev fem barn i Gåsabol, i åldrarna 5-20 år föräldralösa. De togs omhand av sina morföräldrar, Sven Arvidsson och Margareta Jönsdotter, som då bodde i Gåsabol.

På Gåsabols ägor bodde människor redan på 1600-talet. Det tycks som om det också varit täta ombyten med torparfamiljerna. 1753 gifte sig Nils Nilsson med Maria Zachrisdotter från Gåsabols ägor. De bodde tydligen här också efter giftermålet ty de fick samma år en son som hette Jonas. 1755 föddes en dotter till dem som hette Maria.

Johan Jonsson	1717, torpare (?)
H Brita Larsdotter	1718,
Karin	1748, född i Sestorp
Sven	1751, död 10 mån. gammal på Hårstorps ägor,
Anna Maria	1755, född på Hårstorps ägor,
Isak	(1758),

Denna familj bodde 1766 på Gåsabols ägor. Johan var från Grännasocken. De gifte sig 1748 och då uppgavs han vara änkling. Hon uppgavs vara från Sestorps ägor. De bodde sedan på Sestorps ägor en tid och han uppgavs vara båtsman. 1748 fick de en dotter Karin och då bodde de på Sestorps ägor. De bodde sedan på flera olika ställen i bygden, bl. a. Näteryd, Hårstorp och Gåsabol.

Enligt en tidig husförhörslängd bodde de på Gåsabols ägor 1766 och hade troligen då bott där kanske i något tiotal år. De flyttade 1766 till Bodebol. Det uppges också att Brita var blind. I Bodebol uppgavs Johan med efternamnet Källström. Efter ett par år där flyttade de till Fagerhults ägor och där uppgavs Johan vara avskedad soldat. Även där uppgavs Brita vara blind. Den 13 maj 1789 dog avskedade soldaten Anders Källström av bröstsjuka, 75 år gammal. Den 21 februari 1797 dog *blinda rotehjonet* Brita Larsdotter på Fagerhults ägor, 85 år gammal.

Efter Johan och Brita kom torparänkan Kerstin Andersdotter med sina fyra barn till Gåsabols ägor. Hon var född omkring 1722. Jag känner inte hennes bakgrund.

I domboken för hösttinget 1769 kan vi läsa att Kerstin Andersdotter då varit i tvist med Jonas Nilsson i Tuna. Det talas om äktenskapsskillnad dem emellan. Gästgivaren i Holkaberg, Johan Jönsson hade hjälpt dem att upp-
rätta en föreningsskrift i samband med detta. Kerstin hade en del husgeråds-
saker, bl.a. trä- och kopparsaker, kvar hos Jonas.

Hon hade betalat åtta plåtar till Jonas i samband med uppbrottet och där-
efter skulle hon få hämta sina saker. Jonas hade hindrat detta och därför
hade Kerstin instämt Jonas till tinget. Några vittnen hördes, Olof Larsson i
Ugglehult och Måns Eliasson i Stora Smedstorp. Rätten gav henne rätt och
ålade Jonas Nilsson att utlämna hennes saker och betala hennes rättegångs-
besvär.

Här kan jag också göra en reservation. Ibland har Börstabol och Gåsabol
blandats ihop i kyrkoböckerna. Kerstin Andersdotter i Gåsabol kan rent av
vara identisk med den Kerstin Andersdotter som bodde på Börstabols ägor
och var gift med torparen Arvid Nilsson och dog i rödsoten den 11 oktober
1773. Hennes man Arvid hade dött redan 1762. Samtidigt finns det uppgif-
ter som skiljer dem åt. Men också Kerstin Andersdotter på Gåsabols ägor
tycks ha varit gift med en Arvid. Tills vidare är denna fråga olöst. Hon har
troligen efter några år på Gåsabols ägor flyttat vidare. 1772 kom Abraham
Nilsson med sin familj till Gåsabols ägor.

Abraham Nilsson	(1736), torpare på Gåsabols ägor
H Katharina Johansdotter	(1744),
Jonas	1769,
Katharina	1770,
Sara	1773,

Bakgrunden för Abraham och Katharina känner jag inte. De gifte sig
1769 och då uppgavs han vara från Råby och Katharina var möjligen från
Bankaby. De hade först ett torp på Kråkeryds ägor men kom omkring år
1772 till Gåsabols ägor. Här bodde de åtminstone i tre - fyra år men därefter
har de troligen flyttat till Öninge Jonsgårds ägor.

Omkring 1774 bodde Anders Jonsson med hustru Maria Larsdotter på
Gåsabols ägor, troligen ganska tillfälligt. De är okända i övrigt.

Från domboken 1774 kan vi se att då bodde en inhyses man, Anders Eli-
asson i Gåsabol. Han hade tidigare varit omnämnd i Stora Moliden.

Åren 1777-79 fanns på Gåsabols ägor en torpare som hette Sven Jonsson,
hans hustru Katharina Larsdotter samt dottern Stina. De är okända i övrigt.

Jonas Andersson - - - -, torpare på Gåsabols ägor
H Maria Hansdotter - - - -
Greta 1781

Jonas och Maria vigdes 1780. De fick en dotter, Greta, 1781. Därefter
saknar jag uppgifter om dem och deras vidare öden är okända.

På 1780-talet fanns torparen Peter Månsson och hans hustru Anna Pers-
dotter på Gåsabols ägor. Anna Persdotter dog den 23 april 1786 av bränn-
sjukan.

Vid hösttinget 1787 hade inhysesmannen på Gåsabols ägor instämt sin
dotter, Stina Månsdotter för lönskaläge. Stina erkände sitt brott. Hon uppgav
att det skett med en gesäll vid namn Peter Joell i början av mars 1787 och att
hon blivit havande.

Nämnden och kronolänsmannen intygade att Stina Månsdotter var helt
utfattig och kunde inte betala sina böter. Hon hade inte förut åtalats för brott.
Rätten dömde henne efter Missgärningabalken att böta en riksdaler 32 skil-
ling. Dessutom skulle hon till Ödeshögs kyrka betala 32 skilling samt un-
dergå enskild skrift och avlösning. Men eftersom hon inga pengar hade
dömdes hon att i stället sona sitt brott med åtta dagars fängelse på Linkö-
pings slott.

Det har varit täta ombyten med familjer på Gåsabols ägor under 1700-
talet. Här har röjts och här har gjorts små åkertegar, odlingsrösen har vuxit.
Vår beundran för dessa människor.

Jonas Månsson 1755, bonde i Gåsabol,
H Stina Jonsdotter 1762,
Jonas 1782, bonde i Gyllinge
Sara Lena 1784, g m Johannes Andersson, torpare, Gåsabols ägor
Peter 1786, död samma år av slag
Kristina 1787, död 1806 av bröstfeber,
Magnus 1790, arrendator av en gård i Lyckan, Ödeshög,
Maria 1792, död 1795 av håll och styng,
Peter 1795, bonde i Gyllinge,
Johannes 1800, övertog gården, se nedan

Jonas och Stina gifte sig 1781. Jonas var son till Måns Larsson och Lena
Danielsdotter i Öninge och Stina var dotter till Jonas Håkansson och Kerstin
Svensdotter i Gåsabol, se ovan. De övertog hennes föräldragård i Gåsabol.
Av husförhörslängden att döma fanns då ännu bara en gård och en bonde i

Gåsabol. De fick åtta barn, varav tre dog i unga år. Jonas avled 1826 av ålderdom. Stina dog 1832 av svullnad, 70 år gammal.

Bouppteckningen efter Jonas visade en behållning av 1333 riksdaler. På sin gård hade de fyra kor, en kalv, fyra får, tre baggar och en gris. I boet fanns två böcker, en bibel och en psalmbok.

Det var inte så självskrivet att Stina Jonsdotter skulle få överta gården i Gåsabol. Det var åtskilligt att tvista om vid tinget innan detta blev klart. Stina hade flera syskon och halvsyskon. Vid vintertinget 1777 hade Håkan Jonsson i Munkeryd, Stinas farfar, instämt övriga delägare och arvingar i Gåsabols gård och begärde att de övriga skulle taga lösen för sina andelar i gården. En annan delägare var bonden Håkan Jonsson i Skorperyd. Denne anlidade ett rättegångsbiträde, hovrättskommisarien Nystedt. De hävdade att de hade större andel i Gåsabol än Stina Jonsdotter och tyckte därför att hon i stället skulle taga lösen.

De ville också framhålla att Gåsabol mycket väl kunde försörja flera familjer. Därför begärde de en opartisk syn rörande detta. Den utfördes av kronolänsman Olof Sundeman samt nämndemännen Jakob Nilsson och Hans Raelsson. Deras undersökning av Gåsabol är intressant och här kommer den, i dess helhet:

Gåsabol som förr varit ½ hemman, sedan förmedlat till ¼ men numera till soldatehemman för ½ hemman, har nyodlad åker i tre gårderna av vilka två årligen besås, nämligen 2½ tunna, samt vårsäde tre tunnor. Dessa tre gårderna är av ganska stor vidd, till något över en fjärdedels mil i omkrets och finnes däri ganska vacker ung björkskog till överflöd, och emellan bergen bördiga gräsदार. Här finns också en betydlig slåtter och här är en äng av ganska stor vidd, beväxt med vacker björkskog. Jordmånen i åkergårderna är medelgod örjord samt medelgod svartmylla, tvenne kålgårdar finns till gården, en större och en mindre av ganska god jordmån, trädgård med åtskilliga fruktbarande träd samt en liten humlegård.

Till hemmanet är tillika barrskog av gran, och tall, så till lite hägn och stång som timmer.

Vid detta hemman haver i förliden vinter blivit födda 16 boskaps kreatur, två hästar, och en yngel (?) samt 14 får. Bete tillräckligt uti trenne beteshagar utom trädesgården.

Sålunda varit synt och befunnet betygar, Gåsabol den 28 april 1777.

Olof Sundeman, Jakob Nilsson Hans Raelsson "

Efter uppläsandet vid rätten av detta syneprotokoll inlämnade ombudet Nystedt en mycket omfattande skriftlig inlägga. Där hävdades att man kunde anses vara besutten, och ha sin försörjning även på mindre gårdar. Ja på 1/24 mantal, ja även på 1/32 mantal och hänvisade till Kongl. Majts stadgar om detta.

Häradsrätten gav i sitt beslut Håkan Jonsson i Munkeryd rätt, som förmyndare för sin sondotter Stina Jonsdotter. Det blev därför hon som fick lösa ut de övriga och ta över Gåsabol.

Den 26 december 1825 skrev Jonas och Stina ett inbördes testamente och i detta förordnade de att när de båda dött skulle deras barn ärva lika, dottern Sara Lena Jonsdotter skulle ärva lika med sina fyra bröder, både i den fasta och lösa egendomen.

Den 11 januari 1826 dog Jonas Månsson och därefter blev testamentet

klandrat av de fyra bröderna. De ansåg att hon kunde ärva lika med dem i den lösa egendomen men inte i fastigheten Gåsabol. Det blev en utdragen rättegång. Vid hösttinget 1826 konstaterade rätten att så länge Stina levde kunde rätten inte befatta sig med målet och därför fick det hela anstå. Hur det gick med arvet efter Stina Jonsdotters död, det vet jag inte.

De täta ombytena av torparfamiljer på Gåsabols ägor fortsatte. 1804 dog torparen Lars Larssons hustru Sara Larsdotter på Gåsabols ägor. Hon dog av håll och styng, 48 år gammal. Mera vet vi inte om dessa.

Peter Svensson	1789 i Adelöv, torpare på Gåsabols ägor
Anna Katharina Jonsdotter	1781 i Heda
Maria Lotta	1802,
Maja	1805,

Peter och Katharina gifte sig 1805 och båda uppgavs då vara från Gåsabols ägor. Katharina uppgavs vara änka och hon hade ett barn från sitt förra äktenskap. Hon hade tidigare varit gift med torparen Peter Jonsson på Fogeryds ägor.

Peter Svensson och Anna Katharina bodde inte länge här på Gåsabols ägor. Något hände och deras vägar skildes. Anna Katharina Jonsdotter återfinns senare i Lilla Moliden i Stora Åby socken. Den 18 april 1803 födde Anna Katharina Jonsdotter en oäkta dotter som döptes till Anna Brita. Hon bodde då på Lilla Molidens ägor. Den 15 februari 1812 födde Anna Katharina Jonsdotter ytterligare ett oäkta barn, en dotter som döptes till Kristina Sofia. Om fadern sägs inget. Anna Katharina var då piga i Lilla Moliden.

Från hösttinget 1817 i Lysings härad finns en notering om dem och här skymtar något av vad som hänt. Anna Katharina Jonsdotter bodde då på Stora Molidens ägor. Hon anhöll om rättens medverkan till att få skillnad i sitt äktenskap med Peter Svensson. Denne hade dömts för något grovt brott för mer än tio år sedan och i samband därmed avvikit från orten. Ingen visste var han fanns.

I sockenkyrkorna hade han efterlysts och förelagts att *inom natt och år* återvända och fortsätta sitt äktenskap, men han var ännu borta. Häradsrätten fann det rättvist att tillstyrka skillnad i detta äktenskap. Detta fick hon sedan gå vidare med till domkapitlet.

Jag har inga uppgifter om hennes vidare öden.

Märkligt nog tycks år 1805 hela fyra torparfamiljer funnits på Gåsabols ägor. Kanske kan vi anta att det var mycket flyttningar, att torparfamiljerna avlöste varandra.

Lars Samuelsson Bäckman	1787, torpare på Gåsabols ägor,
h Maja Persdotter	1779 i Ölmstad,

Lars var son till Samuel Persson och Anna Olofsdotter i Södra Bråten. Lars och Maja vigdes 1810. Därefter kom de till ett torp på Gåsabols ägor. Efter någon kort tid här flyttade de till Lakarp, uppger husförhörslängden.

Jonas Larsson   1766, torpare på Gåsabols ägor
h Katharina Andersdotter 1768 i Stora Åby,
    Peter   1805,
    Anders   1808,

Jonas var son till Lars Persson och Anna Hansdotter på Rossholmens ägor. Katharinas bakgrund har jag inte noterad. De har varit torpare på Maltmossens ägor, på Orrnäs ägor och förmodligen även på andra platser innan de kom till Gåsabols ägor någon gång omkring 1807. De stannade troligen inte länge här heller. De återvände till Orrnäs ägor. Det uppges i husförhörlängden att Jonas Larsson var straffad för tjuvnad på Orrnäs ägor, Familjens vidare öden känner jag inte.

Lars Abrahamsson 1787, torpare
h Sara Larsdotter   1776,

Lars var son till Abraham Nilsson och Sara Larsdotter i Stora Smedstorp. Sara var dotter till Lars Jonsson och Karin Eriksson i Öjan. De kom till Gåsabols ägor 1811 och efter någon tid flyttade de till Stora Smedstorps ägor. Där de bröt ny mark för det som senare blev Flinkatorpet.

Johannes Jonsson   1800, bonde i Gåsabol,
H Stina Lisa Nilsson   1802 i V Tollstad,
    Kristofer   1822,
    Gustaf Herman   1824,
    Johan Ulrik   1826,
    Hedvig Maria   1828,

Johannes var son till Jonas Månsson och Stina Jonsdotter i Gåsabol, se ovan. Bakgrunden för Stina Lisa Nilsson har jag inga uppgifter om. De brukade under åren 1822-1829 hälften av hans föräldragård i Gåsabol. De flyttade sedan till V Tollstad.

Magnus Jönsson   1790, bonde i Gåsabol
H Maja Stina Johansson 1799 i Adelöv,
    Johan Peter   1822,
    Sven Magnus   1824,
    Kristofer   1827,
    Stina Maria   1820,

Magnus var son till Jonas Månsson och Stina Jonsdotter i Gåsabol, se ovan. Maja Stina var sannolikt från Glassås i Adelöv. De övertog först på arrende hans föräldragård i Gåsabol. Senare innehade de 1/18 mtl i Gåsabol. Familjen flyttade 1834 till Vantekullen. Året därpå flyttade de till Sväms Östergård där de arrenderade 1/4 mtl.

Från hösttinget 1820 finns antecknat att Magnus Jönsson haft en tvist med Jonas Jonsson i Skog om en hästhandel. Hästen hade en ”quark”. Hur

tvisten slutade vet jag inte. Jag vet inte heller hur det gick för hästen.

Johannes Andersson 1784 i Heda, bonde på 1/36 mantal i Gåsabol,
H1 Sara Lena Jonsdotter 1784,
H2 Lena Greta Alm 1825,
Peter 1811,
Karl 1816, ofärdig
Maja Stina 1809 i Heda,
Gustava 1821,
Anna Katharina 1824,
Anders Johan 1857,

Johannes var från Isberga i Heda, son till skräddaren Johannes Askegren och Brita Jonsdotter på Isberga ägor. Sara Lena var dotter till Jonas Månsson och Stina Jonsdotter i Gåsabol, se ovan. Johannes och Sara Lena kom hit från Svanshals 1816 och bodde sedan på Gåsabols ägor. De innehade 1/36 mtl, som förmodligen var en del av hennes föräldragård.

Sara Lena dog 1852 och Johannes gifte sig 1855 med Lena Greta Alm. Hon var 41 år yngre än Johannes. Han var 71 år och hon var 30. De fick en son tillsammans och hade sedan ett undantag på den lilla gården, eller torpet på Gåsabols ägor. Johannes dog 1865.

Försörjningsläget var säkerligen ganska dåligt och Lena flyttade med sin son år 1866 till Lilla Krokek och senare till ett torp på Kopparps ägor. Hon dog på Kopparps ägor julafton 1881. Sonen hade 1779 emigrerat till Amerika. Den lilla gården i Gåsabol brukades av sonen Karl från Johannes första äktenskap.

Vid vintertinget 1819 hade förre livgrenadjären Per Elfstrand i Forsby instämt brukaren Johannes Andersson i Gåsabol och yrkade att denne skulle betala återstående skuld, 52 riksdaler riksgäld, eller avtjäna skulden genom anvisat arbete. Detta blev också rättens beslut. Vi kan undra hur Johannes avtjänade denna skuld.

Karl Johansson 1816, brukare, arrendator
H Maja Fredriksdotter 1822 i Gränna,
Kristina Sofia 1850,

Karl var son till Johannes Andersson och Sara Lena Jonsdotter, se ovan. Maja var från Målskog i Gränna landsförsamling. Karl uppges i husförhörlängden vara ofärdig. De arrenderade hans föräldrars gård eller torp åren 1840 - 1851. De flyttade sedan till Målskog i Gränna.

Under några år i slutet av 1830-talet bodde Jonas Eriksson, "till hus", med hustrun Anna Maja Persdotter samt fyra barn i Gåsabol. De kom från Linderås 1835 och flyttade 1839 till Adelöv. Ingen av dem hade någon anknytning till byn.

Jöns Gustaf Petersson 1812, bonde på 1/18 mtl i Gåsabol, senare 1/9 mtl
H Johanna Emanuelsdotter 1817

Karl Anders	1838,
Johan August	1842,
Inga Lotta	1844,
Frans Otto	1846,
Hedda Sofia	1849,
Ida Lotta Eriksdotter	1838 i Sthlm, barnhusbarn

Jöns var son till Peter Magnusson o Anna Stina Jönsdotter i Stora Krokek. Johanna var dotter till Emanuel Samuelsson o Maja Greta Johansdotter i Kulltorp. De kom till Gåsabol som nygifta 1837. 1840 flyttade de till Öjan. De kom tillbaka till Gåsabol 1844 men 1852 flyttade familjen till Stora Åby. Jag har en anteckning om att de senare emigrerade till Amerika.

Johannes Vissman	1803, bonde på 1/18 mtl i Gåsabol,
H Maja Stina Jonsdotter	1813 i Stora Åby,
Kristina Karolina	1838, död samma år,
Peter August	1841, död 1841
Eva Lotta	1843, död 1846
Emilia Augusta	1849,
Karl Johan	1852,
Frans August	1855, övertog föräldragården

Denna familj kom från Havrekullen i slutet av 1820-talet. Johannes var son till Sven Vissman och Maja Persdotter i Havrekullen och det var förmodligen föräldrarna som köpte gården i Gåsabol. Från början uppgavs han äga 1/18 mtl men senare ökades detta till 1/12 mtl.

Hustrun Maja Stina uppgavs i husförhörslängden vara läsare. Dessa anteckningar gjordes av prästen i husförhörslängderna på 1860-talet. Maja Stina dog 1885 och Johannes dog 1887.

I domboken för vintertinget 1830 uppges att Sven Vissman och Samuel Svensson i Lilla Krokek, den sistnämnde i egenskap av förmyndare för avlidne livgrenadjären Asks omyndiga barn, instämt bönderna Johannes Danielsson i Broby och Jonas Andersson i Näfstad, för att deras kreatur kommit in på Gåsabols sädesgärde och den därintill liggande s.k. Marstrandsängen och vållat skador på grödan.

Livgrenadjären Ask är inte antecknad som gårdsägare i Gåsabol. Han var troligen endast tillfälligt innehavare av en gård här. Han hade gett löfte till nämnda personer att ha betesdjur i Gåsabol. Jag har inte sett rättens utslag i detta mål.

Vid hösttinget 1830 var det dags igen. Då hade Peter Månssons kreatur kommit in på Gåsabols sädesgärde och gjort skador på lin som varit upphängt för torkning. Det var torparen Lars Bäckman från Fogeryds ägor och bonden Vissman i Gåsabol som drabbats.

Peter Månsson kunde inte neka till det inträffade och han ålades att betala för skadorna. Peter Månsson var bonde i Stora Krokek men brukade Gåsabol 1829. Därefter köpte han gården, 1/9 mantal Gåsabol, av Asks sterbhus.

Emanuel Persson	1797, torpare på Gåsabols ägor
Kristina Svendsdotter	1807 i Väversunda,
Anna Maja	1828, död samma år,
Karl Johan Oskar	1829, torpare på Gåsabols ägor
? Johan	1827,
Lena Greta	1832, död av kopporna 1840
Sven Peter	1835, till Ölmstad 1870, återkom, se längre fram
Kristina Sofia	1838, död 1852,
Johannes August	1842, gift och bosatt i Gåsabol, se längre fram
Gustaf Albin	1848, död samma år

Emanuel var troligen son till bonden Peter Jonsson och hans hustru Sara Jonsdotter i Öninge. Kristina var dotter till bonden Sven Samuelsson och hans hustru Katharina Jonsdotter i Klämmestorp, men född i Väversunda. De kom 1827 till Näteryds ägor från V Tollstad. De flyttade efter ett par år till ett förpantningstorp på Kulhults ägor.

Därifrån flyttade de till Glasfall där de arrenderade ena gården, sedan till Tällekullen och därefter till Klämmestorp. 1842 kom de till ett torp på Gåsabols ägor och där slutade Emanuel sina dagar som fattighjon 1877. Kristina Svendsdotter dog där två år senare. Deras torp eller backstuga låg troligen utmed vägen mot Haddåsen, inte så långt från Gåsabols hustomt. Nedförsbacken österut från Gåsabol mot Haddåsen kallades förr i tiden för *Manuelabacken*.

Anders Svensson	1799 i Stora Åby, bonde på 1/36 mtl i Gåsabol
H Johanna Maria Eklöv	1818 i Adelöv,
- oä d Ida Charlotta	1842 i Stora Åby,
Sven August	1844,
Johan	1847,

Anders var från Frätsabola i Stora Åby. Han kom till Gåsabol 1838 och hade då förvärvat 1/36 mtl. 1841 kom Johanna Eklöv till honom som piga. Johanna var dotter till torparen Fredrik Eklöv och hans hustru Eva Persdotter på Tällekullens ägor. Anders och Johanna fick en dotter tillsammans men eftersom de inte var gifta blev dottern antecknad som oäkta.

Anders stod senare skriven *till hus* och 1843 flyttade de till Gräsberg och där gifte han sig med sin piga. De fick samma år en son tillsammans, senare en son till. I Gräsberg stod de skrivna som inhyses.

Lyckan blev inte långvarig. Anders dog av frossa 1848, 48 år gammal. De hade då flyttat från Gräsberg, bodde en tid på Fogeryds ägor och sedan på Tällekullens ägor. I husförhörslängden står att Anders inte fick komma till Herrens Heliga Nattvard. Möjligen var det hans "lönskaläge med pigan" som han inte ännu gjort avbön för.

Efter att Anders dött var Johanna en tid antecknad som lösdriverska. Sonen Sven August var några år utackorderad hos Vissmans i Havrekullen. Senare bodde hon på Tällekullens ägor fram till 1875 då hon emigrerade till Amerika.

Johan Forsander	1793 i Stockholm, torpare på Gåsabols ägor,
H Maja Stina Andersdotter	1791,
Gustaf	1823,
Karl Johan	1829,

Johan Forsander var född i Stockholm 1793. Han gifte sig omkring 1825 med Maja Stina Andersdotter från Bäck i Stora Åby, dotter till grenadjären Anders Almkvist och hans hustru Lena Jonsdotter. Johan och Maja hade först ett torp på Sjöstorps ägor.

År 1832 kom de till Sunnesjö och därifrån flyttade de 1836 till Ödeshögs Skrapegård. 1841 kom de tillbaka till Sunnesjö, 1842 flyttade de till Stora Åby socken.

År 1844 kom de till ett torp på Gåsabols ägor, hos Samuel Petersson. 1850 flyttade de till Stora Smedstorps ägor. Möjligen bodde de på Ärliatorpet. Johan dog där 1852 och Maja dog där 1857 av vattensot. Detta var upprinnelsen till släkten Forsander som senare bodde i Kopparp och Staffans-torp m.fl. platser.

Karl Persson	1809 i Vireda, inhyses
H Maja Stina Persdotter	1804 i Rappestad,
Anna Maja	1831,
Johanna	1836 i V Tollstad,
Kristina	1839,
Karolina Matilda	1844,

Karl var son till Peter Larsson o Maja Jaensdotter i Släthult, Vireda socken. Maja Stinas bakgrund har jag inga uppgifter om. De gifte sig 1831. Till Gåsabol kom de 1843 från Fagerhult. De flyttade 1846 till Sunneby.

Anders Svensson	1896 i Ekeby, bonde på 1/36 mtl i Gåsabol
H Eva Stina Johansdotter	1802 i Trehörna,
Eva Stina	1826, till Stora Åby 1856
Anders	1834, folkskollärare, bosatt från 1866 i L Krokek.

Anders och Eva gifte sig 1824, obekant var. De kom från Trehörna 1845 till Gåsabol. På 1860-talet står de skrivna som utfattiga. De hade sålt sitt torp och skrivs *till hus*. Anders dog 1874. Hustrun Eva uppgavs i husförhörslängden vara sjuklig. Hon dog 1887.

Bouppteckningen efter Anders Svensson visade att han efterlämnade hustrun samt två barn. Det var sonen Anders, skollärare, boende vid L Krokek och dottern Eva Stina, gift med Gustaf Andersson i Ödebjörna i Trehörna socken. I bouppteckningen upptas här ett fåtal saker:

En kaffekokare, en panna 3, Järnsaker: två grytor, två pannor, brandringar, två huggyxor, två handyxor, två lövhackar, ett hotspett, skrå, två sågar, tillhoppa 1.75, Träsaker: en bykeså, gamla träsaker, två korgar, två gamla kistor, en balja, ett bord, stolar, en soffa, en dragkista, två gamla skåp, tillhoppa 3.75, Sängkläder: ett täcke, två lakan, en kudde, tillhoppa en

rdr, Den avlidnes gångkläder: tre gamla rockar, två par byxor, två västar, tre skjortor, en mössa, fotbonad, tillhoppa 11.50 rdr, vidare en stugubyggnad 50 rdr, Utestående fordringar hos Johan Gustafsson i Kopparp 116 rdr, hos Johannes Andersson i Gyllinge 200 rdr, summa 316 rdr. Summa tillgångar 391 rdr, skulder finns inga. Begravningen betald genom inneliggande penningar.

Samuel Jonsson 1808 i Hov, torpare på Gåsabols ägor
 H Maja Lena Johansdotter 1814,
 Maria Kristina 1840 i Hov,
 Fredrika 1845, läser särdeles väl, kan rolig historia, t Sthlm 1867,
 Gustaf Adolf 1848, kan hela katekesen,
 Johanna Sofia 1853, till Amerika 1880,

Denna familj kom från Hov till Gåsabols ägor 1847. Samuels bakgrund känner jag inte. Maja Lena var dotter till Johannes Svensson och Brita Månsdotter i Svinåsen. Till en början skrevs han som torpare men efter några år står han "till hus". Det är antecknat att han vid sommaringet 1852 dömdes för första resan snatteri och för sabbatsbrott.

Om dottern Maja Kristina uppges att hon var *ofärdig, foten inåtvriden*. Hon flyttade till Ödeshög 1865.

Det är fantastiskt att husförhörslängden från 1850-talet också kan innehålla något sådant, att en flicka i Gåsabol kan berätta en rolig historia. Tänk om historien också hade skrivits in i kanten av husförhörslängden? Fredrika flyttade till Stockholm. Kanske att hennes roliga historia behövdes där.

Sonen Gustaf Adolf kunde hela katekesen och detta står också inskrivet i husförhörslängden. Om hans vidare öden saknar jag uppgifter. Möjligen emigrerade han till Amerika, men jag kan inte finna honom i förteckningarna över emigranter.

På 1880-talet antecknas att Samuel var blind. Han bodde ensam kvar i stugan. Maja Lena dog redan 1865, endast 50 år gammal. Han överfördes 1886 till Fattighuset. Där avled han 1891 av influensa.

Samuel Petersson 1792 i Bälaryd, bonde på 1/9 mtl i Gåsabol
 H Anna Charlotta Larsdotter 1802 i Frinaryd,
 Anna Lotta 1832 i Bälaryd, gift och övertog föräldragården
 Anders 1834 i " död 1863,
 Gustaf 1837 i "

Samuel hade sina rötter i Björka i Bälaryds socken. Anna hade sin bakgrund i Frinaryds socken. De bodde efter giftermålet först i Bälaryd och kom därifrån till Gåsabol 1852. Samuel var då 60 år gammal och de satt från omkring 1860 på undantag.

De uppgavs då vara utfattiga. Det har i husförhörslängden noterats att de var läsare. Detta var i väckelserörelsens tidevarv och prästen såg med misstro på att hans församlingsbor kom med nya idéer. År 1869 flyttade Samuel och Anna samt sonen Gustaf till Stora Åby socken.

Sven Peter Johansson 1832 i Adelöv, bonde på 1/9 mtl i Gåsabol
 H Anna Lotta Samuelson 1832 i Bälaryd,
 Oskar Edvard 1860,
 Simon Jonas 1863
 August Reinhold 1866

Sven Peter och Anna Lotta gifte sig 1859 och de övertog då hennes föräldragård i Gåsabol. Ganska snart står de skrivna "till hus" eller inhyses och gården ägs i stället av Johannes Larsson i Stötarp i Adelöv. 1869 flyttade de till Frätsabola i Stora Åby socken, där de förvärvat en gård. Hennes föräldrar flyttade med dem dit. Sonen Oskar Edvard dog ung. Simon Jonas övertog gården i Frätsabola. August Reinhold var gift och bodde i Ruskilsby.

Anders Nilsson 1790 i Adelöv, "till hus"
 Maja Stina Olofsdotter 1812, d t bonden Olof Håkansson i Sutarp

Anders och Maja Stina kom från Adelöv till Gyllinge 1842. Han hade varit gift två gånger tidigare. Hon var dotter till Olof Håkansson o Anna Ingesdotter i Sutarp De flyttade 1847 till Stora Smedstorp och 1852 flyttade de vidare till Gåsabol. 1863 flyttade de tillbaka till Stora Smedstorp. Anders dömdes 1843 vid Göstrings häradsrätt för stöld. Han dog 1866. Hon gifte två år senare om sig med Karl Peter Jonsson. De bodde sedan "inhyses" i Södra Bråten, skrevs fattighjon och hon dog där 1883.

Under åren 1864 - 1866 arrenderades 1/9 mtl av Johan Alfred Jonasson, född 1841 i Adelöv. Gården ägdes då av Johannes Larsson i Stötarp i Adelöv.

Fredrik Svensson 1826 i Ölmstad, bonde på 1/36 mtl i Gåsabol
 H Johanna Sofia Andersdotter 1833,
 Johannes Peter 1854 i Gränna
 Karl Johan 1859 i "
 Oskar Vilhelm 1862 i "
 Maria Josefina 1865 i "
 Hilma Kristina 1868,

Fredriks bakgrund var i Ölmstad. Johanna var dotter till Anders Gustafsson o Anna Brita Johansdotter i Svinåsen. De gifte sig 1860 och arrenderade sedan en gård i Kaxtorp i Gränna landsförsamling. Till Gåsabol kom familjen 1863 och de hade här förvärvat 1/36 mtl. 1872 flyttade de till Södra Bråten och de skrevs då vara utfattiga och ur mantal.

Per August Malm 1832, arrendator av 1/36 mtl i Gåsabol,
 H Sofia Matilda Petersdotter 1838,
 Simon Jonas 1862,

Per August var son till soldaten Johannes Malm i Björstorp i Adelöv och

hans hustru Stina Persdotter. Han uppges under någon tid ha varit småskollärare. Han kom till våra bygder 1859 från Jönköping. Kanske hade han där haft kontakter med Jönköpings Missionsförening? Kommen till våra bygder var han först dräng i Västra Haddåsen. Han gifte sig 1861 med Matilda Petersdotter från Östra Haddåsen och övertog därefter en liten gård om 1/36 mtl i Gåsabol på arrende. De flyttade till Svartorp 1864.

I husförhörslängden har prästen skrivit att Malm hade en oklar uppfattning om vår evangeliska bekännelse. Malm hade nämligen börjat predika. Han höll stugmöten, först i Vantekullen, sedan i en stuga på Haddåsens ägor. Mer och mer folk kom dit.

Stugan blev för trång och man samlades ute i det fria. Malm blev kallad inför kyrkorådet. Han varnades och uppmanades att upphöra med sin verksamhet. Men han gjorde inte detta utan fortsatte. Dessutom hade konventikelplakatet upphört 1958 och det var inte längre förbjudet att samlas till möten i hemmet utan prästens närvaro.

Den 1 maj 1865 blev Malm anställd som predikant vid Jönköpings Missionsförening med uppgift att verka i Unnaryd, Öreryd, Hestra, Åsenhöga, Stengårdshult, Källeryd, Bondstorp, Båraryd, Åker, Kävsjö och angränsande socknar men dessutom minst tre månader varje år i Norra Vedbo, Tvetå och Vista härad samt i angränsande trakter av Östergötland.

Malm var kvar som predikant vid Jönköpings Missionsförening fram till 1889 då han emigrerade till Amerika och blev pastor i Augustanasynoden, ett lutherskt missionsförbund.

I Östgöta-Bladet kunde vi tisdagen den 25 juli 1911 läsa att Per August Malm och hans hustru på midsommardagen 1911 firat sitt guldbryllup. De bodde då i Lindsborg i Nordamerika. Han var då 79 år gammal och hans hustru 73 år. Han hade under många år förestått lutherska församlingar på olika platser i Amerika men hade några år tidigare dragit sig tillbaka. De hade sju söner och två av dem bodde kvar i Sverige. Tänk att denna internationella predikant varit bonde i Gåsabol!

Sven Kling   1813 i Lommaryd, bonde på 1/36 mtl i Gåsabol,
H Anna Greta Svensdotter 1803 i Linderås,
Eva   1839 i Adelöv,

Sven var soldatson från Lommaryd. Han var sedan själv soldat för Västerås i Adelöv. Anna Greta var dotter till torparen Sven Månsson och hans hustru Anna Gabrielsdotter i Arvidstorp i Linderås socken. Till Gåsabol kom de 1864 efter att en tid ha bott i en backstuga på Kvatarps ägor i Gränna socken. De efterträdde således Malm som innehavare av denna lilla gård på Gåsabols ägor. Sven Kling dog 1879. Anna Greta dog 1890.

Jag råkade ha några uppgifter ur bouppteckningen efter Sven Kling. Han efterlämnade vid sin död hustrun samt tre barn. Dottern Johanna var gift med Johannes Magnusson på Norra Kärrs ägor i Gränna socken. Dottern Hedda Lovisa var gift med torparen Gustaf Petersson vid Mårtenstorp i Gränna. Dottern Eva Sofia var gift med torparen Karl Johansson vid Vretaholm. Tillgångarna efter Sven Kling uppgick till 1636 kronor, därav fastigheten 1/36 mtl Gåsabol, värderad till 1200 kronor.

Dottern Johanna med sin man Johannes Magnusson övertog sedan torpet, eller den lilla gården. De bodde sedan där fram 1905 då de båda dog. Därefter förvärvades gården av Samuel och Emilia. Möjligen bodde deras dotter Selma med sin man Johan någon tid där. Sedan bytte de plats. Samuel och Emilia flyttade till *Klingastället, se nedan*.

Johannes Larsson	1832 i Adelöv, bonde på 1/9 mtl i Gåsabol,
H Stina Petersdotter	1828 i Gränna,
Hedda Josefina	1865,
Gustaf	1866, död 1868,
Johan Alfred	1868,

Johannes och Stina kom till Gåsabol 1866 som ägare och brukare av 1/9 mtl. 1869 flyttade de tillbaka till Adelövs socken.

Under åren 1869 - 1872 bodde Anders Jonsson, "till hus", med hustrun Hedvig Persdotter samt sex barn i Gåsabol. Anders var son till torparen Jonas Eriksson och hans hustru Katharina Bengtsdotter på Börstabols ägor. De flyttade år 1872 till Stava ägor. Senare bodde de på Glasfalls ägor, troligen i Laggaretorpet. Under Glasfall finns mer att läsa om denna familj.

Johannes August Emanuelsson	1842, arbetare,
H Hedda Persdotter	1836 i Linderås,
Emilia Augusta	1868,
Anna Charlotta	1871
Helga Josefina	1875

Johannes var son till torparen Emanuel Persson och hans hustru Emanuel Persson och hans hustru Kristina Svendsdotter på Gåsabols ägor, som vi läst om tidigare. Johannes och Hedda gifte sig 1867 och bildade då kanske eget hushåll i Gåsabol.

Detta var vid den tid då hans föräldrar började komma till hög ålder. Kanske bodde de där? Föräldrarna dog 1876 resp. 1879. Sistnämnda år flyttade Johannes och Hedda med sina barn till Adelövs socken.

Sven Peter Emanuelsson	1825, arbetare,
H Emma Kristina Ågren	1840 i Bringetofta,
Klas Oskar	1872,
Johan August	1873,
Karl Hemming	1877,

Sven var son till torparen Emanuel Persson och hans hustru Kristina Svendsdotter på Gåsabols ägor, som vi läst om tidigare. Han var således bror till Johannes, se ovan. Han gifte sig 1870, i Ölmstad, med Emma Kristina Ågren, som då var piga i Drevseryd, Ölmstad. De bodde sedan i Gåsabol och Sven var skriven som arbetare.

Emma dog av förkylning 1881. De tre sönerna var ute på olika drängplatser. Sven dog av kräfta 1892 och uppgavs då vara fattighjon. Sönerna bodde då i hemmet men efter faderns död flyttade de åt olika håll. Klas och Johan beskrevs båda som *halvidioter*. Den tidens språkbruk låter drastiskt för våra öron. Enligt husförhörslängden kan deras torp ha legat på den södra gårdens ägor.

Det finns en berättelse som Olof Karlsson, idag ägare av södra gården i Gåsabol, som kan ha med dessa bröder att göra. Karl Gustaf Kylén i Haddåsen gick en gång förbi stugan vid "Manuelabacken". Bröderna var då uppe på stugtaket, som var av torv. Han frågade vad de gjorde där uppe. De svarade då att de odlade snus, och visade hur de lade ner *snusprillor* i små gropar på taket. Detta är en historia med allt vad som krävs av en historia, en sådan som berättades på kafferepen i bygden, och vi kan höra skratten rulla genom rummen. Hur det gick med snusodlingen vet vi inte.

Samuel Magnus Samuelsson	1825, bonde på 1/9 mtl i Gåsabol
H1 Anna Maria Månsdotter	1810 i Adelöv,
H2 Emilia Lovisa Petersdotter	1855 i Trehörna,
Karl August	1877, till Amerika 1896,
Oskar Rikard	1881, till Amerika 1901,
Selma Teresia	1883, gift och övertog föräldragården,
Edla Josefina	1886, till Amerika 1902

Samuel var son till Samuel Samuelsson och Katharina Henriksdotter i Humlefall, Adelövs socken. Anna var från Rudu i Adelöv, dotter till Måns Svensson och Annika Jönsdotter. De gifte sig 1858 och bodde sedan troligen i Gränna socken. Till Gåsabol kom de 1871 och enligt uppgift kom de från Gränna socken. Det finns en anteckning om att Samuel vistats i Amerika 1869.

De förvärvade här 1/9 mtl. Anna dog av slag den 30 april 1874. Samuel gifte sig 1879 med Emilia Petersdotter från Trehörna. Hon kom 1877 från Stora Åby till honom som piga. Hon var 30 år yngre än honom. Hon hade en son, Karl August, som föddes i Gåsabol den 13 november 1877. De fick sedan tre barn tillsammans.

På äldre dar överlät de gården till dottern Selma och hennes man Johan. Själva flyttade de till *Klingastället*, 1/36 mtl, beläget västerut närmare gränsen mot Gyllinge. Detta hade de förvärvat 1905. Samuel dog 1916 av ålderdoms bräcklighet. Emilia flyttade på äldre dar till sin dotterdotter Astrid och hennes man i Fogeryd. Hon dog där 1942. Hon var verksam ända in i sin ålders höst. Bl.a. gjorde hon fina kvastar.

Emilia måste härutöver ha en särskild beskrivning. Hon var bygdens kloka gumma. Hon var en jordemor som hjälpte barn till världen, hon blev också eftersänd när det gällde sjukdomar och krämpor. Hon gick sålunda runt i bygden med sin lavemangskanna och vad mera som kunde höra till. Hon gick under namnet "Samla-Imli". Hon har gått till många sjuklingar i bygden. Ännu på 1950-talet stod husen kvar av deras lilla gård.

Husen på *Klingastället* stod kvar ännu på 1950-talet. Bostadshuset där och på Gustavs gård hade sålts tidigare till brännved, vilket var vanligt under kriget.

Gustaf Israelsson	1824 i Gränna, bonde på 1/36 mtl, g 67,
H Lovisa Dorotea Sjöberg	1820,
Maria Sofia	1846, död 1857
Augusta	1848, död 1873
Josefina	1854, död 1857

Gustaf var son till bonden Israel Israelsson och hans hustru Maja Johannesdotter i Hultsjö i Gränna-socknen. Föräldrarna bodde tillfälligt i Hultsjö. Annars bodde de i Adelövs socken. Lovisa var dotter till snickaren Karl Sjöberg och hans hustru Maja Stina Månsdotter i Ödeshög.

Lovisa var först gift med Karl Johan Krok och bodde på Sunneryds och sedan Näteryds ägor. I rödsotsepidemin 1857 dog mannen samt två döttrar. Lovisa uppges i husförhörslängden vara "utfattig änka i egen stuga, "till kurhuset för fistelbölder eller elakartade bulnader 10 januari 1856", återkom 23 december 1856, till kurhuset 27 oktober 1857".

Hon återkom tydligen igen från kurhuset och år 1867 gifte hon sig med skomakaren Gustaf Israelsson. De bodde till en början i hennes stuga i Näteryd. År 1871 flyttade de till Gåsabol, där de förvärvat en liten gård om 1/36 mtl. Där dog *bondhustrun Lovisa Sjöberg den 8 juni 1891 av lungsot, 81 år gammal*. Gustaf dog 1892.

Nära och norr om husen på den sydvästra gården i Gåsabol låg i gamla tider ett hus som kallades *Gustavstugan*. Även ladugården låg där. Vi kan anta att det var Gustaf Israelssons hus.

Maja Johannesdotter hette en kvinna som åren 1877-91 bodde i Gåsabol. Hon var född 1797 och dotter till Johannes Jönsson och Ingeborg Jonsdotter i Humlefall. Hon var av allt att döma Gustaf Israelssons mor. Möjligen var hon också släkt till Samuel, se ovan, som ju också var från Humlefall.

Under åren 1870-1881 bodde Karl Johan Andreasson med hustru och sex barn i Gåsabol. Han ägde och brukade en gård om 1/36 mtl. Hela familjen flyttade till Amerika 1881. Karl Johan Andreasson hade sina rötter i Stafanstorp.

Karl Johan Emanuelsson	1829, arbetare,
H Fredrika Sofia Karlsdotter	1842 i Linderås,
Emma Josefina	1867, till Linderås 1885,
Frans Oskar Emil	1870,
Anna Charlotta	1872, till Linderås 1888,
Amanda Florentina	1874, till Amerika 1896,
Klara Matilda	1877, till Amerika 1894,
Gustaf Farman	1879, till Amerika 1901,
Ernst Teodor	1882, till Amerika 1902,
Hulda Matilda	1886, till Amerika 1897,

Karl Johan var son till torparen Emanuel Persson och hans hustru Kristina Svendsdotter på Gåsabols ägor, som vi läst om tidigare, samt bror till Sven Peter Emanuelsson. Fredrika hade sina rötter i Linderås och hennes bakgrund är okänd. Karl Johan och Fredrika gifte sig 1866. Båda dog 1897. Av husförhörslängden att döma tycks deras torp eller stuga ha legat på Samuels gård, 1/9 mtl.

Johannes Magnusson	1833 i Gränna, bonde på 1/36 mtl i Gåsabol,
H Johanna Johansdotter	1829 i Säby,
Karl Oskar Johan	1865 i Gränna, till Amerika 1887,
Hilda Sofia	1859 i " till Amerika 1882

Johannes var son till torparen Magnus Jonasson och Maja Danielsdotter i Norra Kärr, Gränna socken. De gifte sig 1857 och brukade först ett torp i Norra Kärr i Gränna socken, innan de 1881 kom till Gåsabol, där de av Andreasson förvärvat 1/36 mtl. Johannes och Johanna dog båda 1905 inom några dagar. De begravdes samtidigt söndagen den 29 januari 1905.

Änkan Kristina Vass bodde med sina fyra barn tillfälligt i Gåsabol 1888. Hon hade varit gift med bonden Anders Magnus Petersson i Kopparp i hennes andra gifte. Efter hans död kom hon till Gåsabol men flyttade efter kort tid till Vassastället på Gyllinges ägor.

Åren 1894-95 bodde Frans Viktor Jonasson med sin familj i Gåsabol. Frans var från Vantekullen. De hade sex barn. Fyra av dem var födda i Amerika och familjen kom därifrån till Gåsabol 1894. Frans stod skriven som "hyresgäst". 1895 återvände han med sin familj till Amerika.

Frans August Johansson	1855, bonde på norra gården, Vissman
H Emilia Adolfsdotter	1860 i Trehörna,
Henning Klaréus	1890,
Odalia Maria	1891, "idiot", död 1903
Henrik K B	1895,
Ester V	1897, bodde i Ingabola
Gerda Signe Albertina	1898
Elsa J R	1900
Signe Märta Ingeborg	1901,
Einar	1903, g m Greta, i Gränna, senare i Öjan, död 1980.

Frans var son till Johannes Svensson Vissman och hans hustru Maja Stina Jonsdotter i Gåsabol. De gifte sig 1885 och övertog hans föräldragård, den nordöstra gården i Gåsabol. Emilia hade sin bakgrund i Trehörna. Tre av barnen stannade kvar i hemmet i Gåsabol ganska länge, Henrik, Elsa och Einar. De övriga emigrerade till Amerika men återkom troligen alla till Sverige.

Enligt boken Gods och gårdar från 1940-talet hade Vissmans gård en

areal av 40 hektar, därav 3,5 hektar åker. Det var en släktgård från slutet av 1700-talet. Mangårdsbyggnaden var byggd omkring 1847 men restaurerad 1947. På gården fanns en häst och fyra nötkreatur. Henrik och Elsa bodde kvar i Gåsabol på föräldragården fram till år 1959. De flyttade då till Gränna. Gården köptes av Holger Johansson i Öjan och ägs idag, år 2003 av hans son, Ingemar Holgersson. Efter Ingemars död 2008 ägs den av hans söner.

Sonen Einar gifte sig med Greta från Gyllinge. De hade en gård i Gränna landsförsamling under åtskilliga år. D bodde därefter i Öjan. Där dog Einar på 1980-talet. Greta bodde därefter i Gränna, senare på Lindgården i Jönköping. Hon dog där 2009.

Karl Johan Andersson	1869, arrendator av 1/9 mtl
H Matilda Karlsdotter	1871 i Adelöv,
Ester Matilda Oskara	1900,
Anna Viola Kristina	1902,

Denna familj kom från Gränna socken 1903 och arrenderade under ett par år Samuels gård i Gåsabol från 1903.

När 1900-talet bröt in fanns ännu fyra gårdar i byn. Det var Samuel Samuelssons, Frans Johanssons, Gustaf Israelssons sterbhus och Sven Klings sterbhus. Utvecklingen till två gårdar hade börjat, men ännu fanns 22 personer boende i Gåsabol, fördelade på hela sju hushåll.

Per <u>Johan</u> Gustafsson	1874 i Trehörna, bonde på södra gården i Gåsabol
H Selma Samuelsson	1883,
Astrid	1905, gift 1925 med Fingal Karlsson
Märta	1910, gift 1931 med Torsten Rydberg

Johans bakgrund var i Trehörna. Han kom till Gåsabol 1905 och gifte sig då med Selma, som var dotter till Samuel Samuelsson och Emilia Petersdotter, se ovan. 1920 skrivs Johan som hemmansägare i Gåsabol.

Enligt boken Gods och gårdar från 1940-talet hade Johans gård en areal av 40 hektar, därav tre hektar åker. Den kom till släkten omkring 1850. Mangårdsbyggnaden var från omkring år 1700 och bestod av två rum och kök, ombyggd och restaurerad 1936. På gården fanns en häst och fyra nötkreatur.

Fingal Karlsson	1903, jordbruksarbetare,
H Astrid Gustafsson	1905,
Alice	1925,
Per Olof	1926,
Maj Eva Ingegerd	1928,

Fingal var son till Johan August Karlsson och Hulda Maria Petersdotter i

Mörstorp i Gränna socken. Astrid var dotter till Johan Gustafsson och Selma Samuelsdotter i Gåsabol. De gifte sig 1925 och bodde i Gåsabol fram till 1929, då de flyttade till Stora Smedstorp, där de arrenderade Karl Bergs gård. År 1932 flyttade de till Staffanstorp. De flyttade senare i Fogeryd.

Idag är det Per Olof Karlsson som äger den sydvästra gården (Gåsabol 1:2 och 1:3), den gård som hans morfar och mormor ägt och brukat före honom. Själv bor han i Munkeryds gamla skolhus. Någon öppen jord finns inte längre i Gåsabol.

Den norra eller nordöstra gården (Gåsabol 1:4 och 1:5) ägdes av Ingemar Holgersson i Öjan. Efter hans död 2008 ägs den av hans söner. Husen på den gården är frånstyckade och utgör fritidsbostad (Gåsabol 1:6).

Detta är min berättelse om byn. Den har mest handlat om äldre tider. Om senare tid och nutid överlämnar jag till människorna i byn att själva berätta.

Jag tackar Per Olof Karlsson för hans bidrag med uppgifter.

Jag har på liknande sätt skrivit om övriga byar i Stava-bygden samt en särskild berättelse om bygden.

Arne Ivarsson
Tel. 036/71 32 33

Källor

Kyrkoböcker
Mantalslängder
Min utredning om Stavabygden